

Instytut Pamięci Narodowej - Katowice

<https://katowice.ipn.gov.pl/pl3/nauka/konferencje-naukowe/33790,Miedzynarodowa-konferencja-naukowa-Gornoslazacy-Problemy-spoleczności-pogranicza.html>
20.04.2024, 11:32

Międzynarodowa konferencja naukowa „Górnoślązacy. Problemy społeczności pogranicza w XX wieku” - Gliwice, 20-21 października 2011

Międzynarodowa konferencja naukowa

Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach
i Muzeum w Gliwicach
we współpracy z Ruhr-Universität w Bochum

„Górnoślązacy. Problemy społeczności pogranicza w XX wieku”

20-21 października 2011 r.

Willa Caro,
Gliwice, ul. Dolnych Wałów 8a

Celem konferencji jest spojrzenie na kluczowe zjawiska XX wiekowej historii Górnego Śląska przez pryzmat zamieszkującej region ludności rodzimej i jej przypadków. Ramy chronologiczne wyznaczone są zasadniczo od przełomu XIX i XX wieku do upadku komunizmu w Europie, zatem od erupcji konfliktu polsko-niemieckiego o posiadanie Górnego Śląska po schyłek ostatniej wielkiej narracji totalitarnej.

Elementem komunistycznej idei tworzenia „nowego człowieka” było także wykształcenie nowego typu Górnoślązaka. Te dwie daty krańcowe i zjawiska graniczne wskazują też na główne wątki tematyczne, wokół których toczyć się mają obrady konferencyjne. W centrum stoi pytanie o konstrukcje tożsamościowe rdzennych mieszkańców regionu i przemiany owych konstrukcji w omawianym okresie.

Istotnymi wątkami wystąpień konferencyjnych są m.in. pytania o rolę Kościoła katolickiego w tradycyjnie postrzeganym jako „religijny” regionie, o formy manipulowania przekazem kulturowym, problemy masowych migracji drugiej połowy XX wieku, kwestie partycypacji Górnoślązaków w aparacie władzy totalitarnej i rozliczenia karne z tym związane.

PROGRAM KONFERENCJI

20 X 2011

Otwarcie konferencji 9.00-9.20

- 9.20–9.40 dr Bernard Linek, Instytut Śląski w Opolu,
Narodowe systemy kulturowe na Górnym Śląsku na początku XX wieku
- 9.40–10.00 prof. Grzegorz Strauchold, Uniwersytet Wrocławski,
Pożądani i niekochani. Ludność rodzima na Śląsku w optyce władz państwowych w latach 1945–1949
- 10.00–10.40 prof. James Bjork, King's College London,
Kościół Katolicki wobec (re)polonizacji na Górnym Śląsku po drugiej wojny światowej
- 10.40–11.00 prof. Piotr Madajczyk, Instytut Studiów Politycznych PAN,
Warszawa, *Polityka władz PRL wobec społeczności pogranicza (lata 50.–70.)*

11.00–11.20 Przerwa

- 11.20–11.40 dr Urszula Biel, Gliwice,
Górny Śląsk jest nasz! Polska i niemiecka propaganda filmowa w obliczu plebiscytu
- 11.40–12.00 prof. Wojciech Kunicki, Uniwersytet Wrocławski,
Polityka kulturalna na Górnym Śląsku w okresie III Rzeszy
- 12.00–12.40 dr Peter Polak-Springer, Qatar University, Doha,
„Wymiana kulturowa”: folklor, rewanżyzm i tworzenie narodowo-regionalnych systemów kulturowych na obszarze niemiecko-polskiego pogranicza (1926–1953)

12.40–14.00 Przerwa

- 14.00–14.40 dr Andrew Demshuk, University of Alabama, Birmingham,
Pamięć 1921 r. po roku 1945: górnośląscy wypędzeni w Niemczech Zachodnich i zmiana dyskursu ofiary
- 14.40–15.20 dr Stephan Kaiser, Oberschlesisches Landesmuseum, Ratingen,
Przemiany niemieckiej kultury pamięci. Uciekinierzy i wypędzeni we współczesnym niemieckim społeczeństwie
- 15.20–15.40 dr Krzysztof Żarski, Uniwersytet Wrocławski,
Górnoślązacy na germanistyce wrocławskiej po 1945 r.
- 15.40–16.00 Bogusław Tracz, IPN Katowice,
„Śląski gospodarz” – Jerzy Ziętek jako przykład mitologizacji politycznej

21 X 2011

- 9.30–9.50 dr Elżbieta Anna Sekuła, Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej,
Warszawa,
Co dzisiaj znaczy być Ślązakiem? Analiza i interpretacja spisowych deklaracji narodowości śląskiej

- 9.50–10.30 dr Kai Struve, Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg,
Górny Śląsk w XIX i na początku XX wieku – pytania do badań nad nacjonalizmem
- 10.30–10.50 dr Maciej Fic, Uniwersytet Śląski,
Wpływ działalności społeczno-politycznej Jana Kustosa na mieszkańców Górnego Śląska
- 10.50–11.10 dr Guido Hitze, Ministerstwo Kultury Landu Nadrenia-Westfalia,
Niemiecka Partia Centrum wobec Górnego Śląska 1918–1933
- 11.10–11.30 dr Andrzej Michalczyk, Ruhr-Universität Bochum,
Postawy duchowieństwa katolickiego na Górnym Śląsku wobec polityki polonizacji w latach 1922-1939

11.30–11.50 Przerwa

- 11.50–12.10 Mirosław Węcki, Uniwersytet Śląski,
Partycypacja ludności rodzimej w organizacjach nazistowskich na Górnym Śląsku 1933-1945
- 12.10–12.30 dr Mirosław Sikora, IPN Katowice,
W obliczu klęski. Nastroje ludności Górnego Śląska w świetle raportów Służby Bezpieczeństwa Rzeszy z lat 1942-1944
- 12.30–12.50 dr Adam Dziurok, IPN Katowice,
Kwestia śląska w rozliczeniach „zbrodniarzy faszystowsko-hitlerowskich”
- 12.50–13.10 dr Dariusz Węgrzyn, IPN Katowice,
Historia pewnego paradoksu. Wybory do Sejmu Ustawodawczego na Górnym Śląsku w 1947 r. jako procedura antydemokratyczna

13.10–14.30 Przerwa

- 14.30–14.50 prof. Stanisław Jankowiak, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań,
Migracje z Górnego Śląska po 1945 r.
- 14.50–15.10 dr Gregor Ploch, Oberschlesisches Landesmuseum, Ratingen,
Między „hajmatem” a ojczyzną. Górnoślązacy w Nadrenii Północnej-Westfalii po 1945 r.
- 15.10–15.30 David Skrabania, Ruhr-Universität Bochum,
Górnoślązcy przesiedleńcy w Berlinie 1964–1990: problemy integracyjne. Próba zbliżenia z perspektywy mikrohistorycznej
- 15.30–15.50 Sebastian Rosenbaum, IPN Katowice,
Działania Służby Bezpieczeństwa wobec migracji Górnoślązaków do RFN w latach 70.

PLIKI DO POBRANIA

[\(pdf, 136.17 KB\)](#)

[\(pdf, 420.09 KB\)](#)